

ODMEVI NA DOGODKE

DEBATNA KAVARNA O MLADINSKI POP LITERATURI

V okviru Slovenskega knjižnega sejma potekajo od leta 2001 naprej tudi vedno bolj žive in medijsko odmevne debatne kavarne. Revija *Otrok in knjiga* je pripravila svojo debatno kavarno prvič leta 2002 (o kritiki mladinske književnosti), urednica pa je bila moderatorka tudi na debatnih kavarnah o izvorni slovenski slikanici (2001) in o navalu fantazijske literature (2002), ki ju je obe organizirala založba Mladinska knjiga.

Povabilo za pripravo debatne kavarne v letu 2003, ki ga je za sejmsko programsko knjižico sestavil vodja programa Debatne kavarne Luka Novak, je vsebovalo naslednje besedilo: »Letos se bomo lotili tistega, česar pri nas na knjižnem trgu menda ni: pop kulture. Angleži in Američani, ki so si jo izmislili, so jo seveda že razvili tudi na knjižnem področju. Knjige so v Angliji lahko ravno toliko množičen pojav kot pop glasba, kar omogoča ne le bolj sproščen odnos Anglosasov do kulture, pač pa tudi tako imenovani »mass market«, ki predstavlja množično tržišče cenejših popularnih izdaj.

Skratka, tako kot vsako leto bomo knjigi še bolj zbili sveto avro in jo ponesli med običajne smrtnike, ki naj jo vzamejo v roke, kupijo, preberejo in vržejo stran, namesto da jo malikujejo kot svetinjo na zaprašenih policah.

Teme se ponujajo kar same. Nosilno debato – ali obstaja pri nas knjižna pop

kultura ali pa je res ni – bo prevzel dr. Miha Kovač in razdelal problem tudi s pop akademskega vidika. Razplamteli se bomo ob stripih, ki jih pri nas jemljemo premalo zares in sploh premalo beremo, obdelali pa bomo tudi fenomen politične pisarije pri nas (saj veste, Drnovšek, Janša in drugi). Politike bomo dnevno vabili tudi na »debatna zaslišanja«, kjer jim bomo izprašali vest glede njihove nočne omarice – seveda v pop smislu. Enako bomo storili tudi s športniki in estradnimi zvezdniki, ki so pop par excellence in se zelo vpenjajo v ta sklop. ... In še marsikaj popularnega bomo obdelali, tokrat z močnejšim ozvočenjem, ki bo preglasilo še tako bučno in divjo mularijo, s posebnim info ekranom, kjer bomo predvajali naslov debatne in imena nastopajočih, ter posebnim ambientom: ta bo baudelairovsko dekadenten. Kako, boste še videli, ampak saj veste za findesieclovski kredo: »Anywhere out of this word!«

Povprečen obisk ene debatne kavarne je bil lani med 50–70 ljudi, na najbolj obiskane pa jih je prišlo več kot 200. Zadeva je torej kot nalašč za nevsiljivo promocijo, zato prijavite svoje zamisli in videli bomo, ali so dovolj pop.«

Prijavili smo naslov Kaj je z mladinsko pop literaturo? in poslani povzetek načrtovanega omizja je bil dovolj pop, da so nas uvrstili v program. V pogovoru, ki ga je 28. novembra povezovala urednica Darka Tancer-Kajnih,

so sodelovali: dr. Marjane Kobe, dr. Meta Grosman, Jakob J. Kenda, vodja Pionirske knjižnice Knjižnice Otona Župančiča in prevajalec Harryja Potterja, Vasja Cerar, urednik in prevajalec, pisateljica Janja Vidmar in Maja Logar, bibliotekarka in vodja službe za mlade bralce v Mariborski knjižnici. Ker je bila naša debatna kavarna zelo dobro obiskana, smo vse sodelujoče zaprosili, naj izrečena razmišljanja v zelo strnjeni obliki tudi zapišejo.

Marjana Kobe:

Pop kulturo definirajo predvsem glasba, film, videospoti, TV; svoj delež v njej ima tudi literatura, toda kako pop literaturo opredeliti? Z vidika produkcije tekstov? Z vidika recepcije?

Iz nekaterih kulturološko-literarno-vednih obravnav, ki se s pop literaturo ukvarjajo z vidika produkcije tekstov, je mogoče povzeti tele poglavitne ugotovitve:

- pop literatura ni in tudi noče biti t. i. visoka literatura: to pomeni, da ne stremi k inovativnosti v naratološkem pogledu, ne eksperimentira s formo/slogom, noče estetizirati, sublimirati;
- vendar pop literatura tudi ni klišejska oz. klišeizirana trivialna literatura;
- pop literatura je neka tretja paradigma besedne produkcije; stroka jo ugleda kot samostojno, avtorsko prepoznavno in izvirno plast etablirane književnosti; zavestno želi biti komunikativna, njene značilnosti pa so: življenjska neposrednost, vsakdanje teme, znane forme in utečeni upovedovalni postopki, raba pogo- vornega jezika, humorja, ironije, pa- rodije; s pridom izrablja danes tako priljubljeno mešanje žanrov; na videz nonšalantna, vendar samo na videz, saj noče biti sublimirana visoka lite- ratura in je proti prvinam le-te pogo- sto provokativna oz. subverzivna; pri

tem se rada nagiba k estetiki grdega, v pesemski produkciji se bliža songu in tudi rapu.

Menim, da je te trende, ki naj bi bili značilni za pop literaturo nasploh, mogoče uporabiti tudi pri spraševanju o mladinski pop literaturi. Jo Slovenci imamo? Je sodobna slovenska mla- dinska književnost (že) do te mere razplastena, da bi bilo v njej mogoče razbirati ob visoki in trivialni tudi pop literaturo?

Meta Grosman:

Vsakič ko uporabljamo kakšno tako literarno nalepko ali oznako, kot je »mladinska pop literatura«, se moramo najprej vprašati, kaj nam pomeni ali nam naj bi pomenila, od kod je prišla, kdo, kdaj in zakaj si jo je izmislil in jo uporablja, oziroma kakšna besedila in pod kakšnimi pogoji označuje. Pri tem ne smemo pozabiti, da so številne take literarne oznake nastale v časih in okoliščinah, ki so bile tako različne od naših, da je njihova veljava danes moč- no vprašljiva, uporaba pa nesmiselna. Nastale so lahko za dosego namenov in ciljev, ki si jih danes nihče več ne želi udejanjati, na primer za razločevanje med tako imenovano »visoko« ali »res- no« književnostjo in »nizko« ali manj resno književnostjo ali kar »subliteratu- ro«. Te razlike in kategorizacije se že toliko časa sesuvajo, da jih danes nihče več ne jemlje resno in ne uporablja z možnimi slabšalnimi pomeni. V kolikor pa pop literatura pomeni umetnostna besedila, ki so široko priljubljena in jih berejo številni (mladi) bralci, potem je v času upadajoče pismenosti to gotovo zelo zanimiva literatura. Da bodo stvari jasne, velja tu pripomniti, da bi – v kolikor bi ta oznaka tedaj že obstojala – Shakespeare svoja dramska besedila gotovo uvrstil v »pop«, saj so bila v času, ko so ljudje množično umirali od lakote in kuge, tako zelo priljubljena, da

ni samo udobno živel od njih, marveč je tudi kar lepo obogatel. Njegove sonete, ki so jih šteli za izbrano umetnost, so v tistem času prebirali v rokopisih.

O pri mladih bralcih zares priljubljenih besedilih lahko z gotovostjo sklepamo, da imajo besedila zanje neposredno odmevnost, saj mladi bralci ne berejo zato, da bi s prebranim izgledali bolj učeni, marveč prav nasprotno vedno bolj trdovratno odklanjajo besedila s predpisanih seznamov obveznega berila, se branijo slehernega branja in tudi obveščeni o kanoničnih besedilih, ki so zanje pogosto manj zanimiva kot različni športni rezultati. Obsežna besedila o Harryju Potterju so v nerazumljivo kratkem času dosegla takšno vesoljno priljubljenost pri mladih in manj mladih bralcih kot doslej še prav nobeno besedilo. Brez običajnega časovnega zamika so bila prevedena v šestdeset jezikov z vseh celin, medtem ko angleške naklade presegajo trideset milijonov izvodov. S pripovedjo o tradicionalnem junaku – dečku siroti iz angleškega mesta – so ta besedila v trenutku združila mlade bralce z vsega sveta v več sto milijonsko skupnost občudovalcev Harryja Potterja, ki se o svojem občudovancu pogovarja preko meja in kultur v sto tisočih klepetalnicah. Ta prej nepredstavljiva priljubljenost in vse nove oblike njenega izražanja ob pričakovanju nadaljevanj zato razumljivo burijo številne kritiške in nekritiške duhove, ki le težko priznajo svojo nemoč, da bi razložili ta presenetljiv pojav mednarodne popularnosti oz. neposredne priljubljenosti besedila na vseh celinah sveta, v vseh raznolikih kulturah in različnih veroizpovedih ... Kdo bi ne pisal raje take pop literature kot besedil, ki jih ne bo nihče vzel v roke?

Medtem ko je priljubljenost romanov o Harryju Potterju v Angliji lahko razložiti z njeno prepričljivo pripovedjo, ki ji nikoli ne zmanjka ravno prave mere

napetosti, in z izrazito vkoreninenostjo v angleške mite, zgodovino in v vsem angleškimi bralcem znane domače in šolske okoliščine, ostaja njihova mednarodna odmevnost, ki brez težav presega vse jezikovne in kulturne meje (in še nekaj posameznih lokalnih nasprotnikov), še naprej nerazrešena uganka. Priljubljenost romanov in junaka brez dvoma kaže na to, da prihaja Harry Potter z istega planeta kot današnji mladi bralci, ki jim zato brez težav govori. Podoba tega nenavadnega planeta, na katerem se naenkrat počutijo doma mladi z vsega sveta, se še vedno izmika očem odraslih. Kaj jih tako privlači, ali je to fantazijska razsežnost razreševanja težkih situacij, ali želja po tem, da bi se s fantazije polnim doživetjem besedila izključili iz svoje neprijetne stvarnosti, in ob vedno novih in razburljivih dogodivščinah Harryja in njegovih sošolcev/prijateljev pozabili nezanimivost vsakdana? Ali jim je vsakdan tako pust in lastna realnost tako neobetavna, da jima želijo ubežati, čeprav samo s fantazijskim doživetjem branja? Njihov lasten odgovor je enostaven in jasen: Harry Potter je zakon! Pripoved o njegovih težavah in dogodivščinah se spretno giblje med znanim in neznanim, tudi jezikovnim gradivom, in mladih bralcev ne navdaja z občutkom nezmožnosti, kot nekatera predpisana branja; kot skrbno zgrajeni viktorijanski roman pripoved nikoli ne preneha biti napeta in zanimiva, in je milijone mladih, ki sicer ne berejo knjig, spremenila v svoje strastne bralce. Kaj bi še radi?

(P. S. za vse tiste, ki jih skrbi, kaj Rowlingova dela z milijoni, s katerimi je postala bogatejša od angleške kraljice. Angleški kolega, ki se je ravnokar mudil pri nas, nam je povedal, da je gospa Rowling ustanovila že več fundacij za otroke, npr. za pomoč otrokom z različnimi težavami pri branju, kot je disleksija, in za šole po vsem svetu.)

Jakob J. Kenda:

Glavne poteze 'pop-literature', s katerimi nas je v debatni kavarni seznanila M. Kobe, bi vsekakor lahko aplicirali na marsikatero delo klasične literature, o čemer je nenazadnje pričala tudi pripomba M. Grosman, da so takšne 'pop' lastnosti očitali Shakespeareju. Iz tega seveda izhaja nujna ugotovitev, da popularnosti ne gre zamenjevati s trivialnostjo, saj gre pri 'pop-literaturi' za kategorijo, v katero spada tudi marsikateri klasik.

Zdi se vsaj, da slednje v še večji meri velja znotraj mladinske literature, in sicer zaradi posebnih potreb njene primarne publike. Naj za ilustracijo zgornje domneve na hitro pregledamo, koliko je mladinska literatura usklajena z eno izmed lastnosti 'pop-literature', z izmikanjem estetizaciji. Tej se večina klasičnih mladinskih besedil vsekakor izogiba, izjeme, kot so npr. Pullmanova trilogija *Njegova temna tvar* (zgledevanja pri baroku), *Nož v škornju C. Voigt* (tok zavesti), Novakove *Oblike srca* s svojimi strožjimi pesemskimi oblikami, itd., pa bi ob natančnejši analizi sloga prejkone pokazale, da so ta dela izvrstna prav zato, ker stilne vzgone, ki jim sledijo, prilagodijo pričakovanjem, zmožnostim in potrebam mladinske publike – ta te stilne prijeme (in njihove življenjske vzgone) šele spoznava, zato bi jo bilo nesmotrno obtežiti s pretiranim variiranjem in bogastvom, čeprav prav to dvojje daje literaturi za odrasle dobršen del njene umetniškosti. Drugi tip izjem na področju estetizacije znotraj mladinske književnosti pa je po svojem bogastvu sicer povsem primerljiv z vrhunskim slogom v literaturi za odrasle, a je izrazito minimalističen (npr. geminacije v *Miška si skuje srečo* S. Makarovič) in ga običajno najdemo v literarnih delih, ki se pravzaprav odmikajo iz območja osrednje mladinske književnosti, npr. v slikanicah, kjer ima

odrasli so-bralec možnost mlajšemu posredovati estetskost teh prvin prav s svojim branjem.

Če se klasika mladinske literature torej že po svojih osnovnih izhodiščih izmika prvinam, ki so širšim bralskim krogom težje dostopne, in poudarja bralcem bolj ljube (npr. fabulativno plast), ni čudno, da je izjemno popularna. Zdi se celo, da je za status klasičnosti znotraj mladinske literature nujen element popularnosti; če je tako, bi iz te perspektive vsekakor veljalo pretresti kanon klasikov, saj bi se za marsikatero delo (ki mu zaradi tega seveda nikakor ne gre odrehati njegovih kvalitete) izkazalo, da dejansko spada v drugo kategorijo (Allica, npr., v hermetiko).

Po drugi strani bi morda pojem popularnosti lahko služil tudi za razmejevanje med mladinsko klasiko in plažo. Vsaj različne nagrade, podeljene s strani bralcev, mdr. slovenska Moja naj knjiga, kažejo, da se na prva mesta nikoli ne prebijejo dela, ki bi jih lahko ocenili za trivialna; pogrošna literatura je torej priljubljena, nikakor pa pri mladih bralcih ne dosega popularnosti klasične.

A nenazadnje se zaradi vsega povedanega pojavlja tudi vprašanje, koliko je kategorija 'pop-literature' znotraj mladinske sploh potrebna – če je izrecno popularna in ne zgolj priljubljena literatura nujno klasika, je 'pop-literatura' nepotrebno dodatno poimenovanje te literarne skupine. Vsekakor pa primerno definirani pojem popularnosti lahko služi za zgoraj očitano razmejevanje med kategorijami trivialne, klasične in hermetične mladinske literature.

Janja Vidmar:

Kot zavzeta in ekstremno resna mladinska pisateljica v svojem prispevku ne morem jasno profilirati svojih radikalno levičarskih stališč, že zato, ker se sproti prilagajajo potrebam na tržišču. Pa tudi zato ne, ker na zalogo nimam

strokovnih utemeljitev, ampak zgolj svetle trenutke.

Torej je po mojem svetlem (trenutnem) prepričanju najstniška pop literatura po posebnih metodah oblikovana vaba, s katero skušamo žrtvam ponuditi, kar najraje konzumirajo, in jih iz nedolžne, nič hudega sluteče mladeži spremeniti v bralne odvisnike. Med platnicami jim črno na belem ponujamo široko paleto doživetij, pravic, svoboščin in možnosti odločanja, ki jim vzbujajo tako strahove kot apetite.

Velik del najstniške pop literature funkcionira kot vrsta odličnih priročnikov za štopanje staršev po najstniški galaksiji. V njej mrgoli svetov, kamor odrasli nimamo vstopa, in kjer mladi govorijo svoj jezik ter cenijo drugačne vrednote od tistih, ki smo jim jih vcepili mi. Ampak večina odraslih žal ne štopa.

Tako se dogaja, da so nam naši najstniki velika uganka. Dokler sesajo prst, jih oblikujemo po svojih predstavah o človeških mladičih in oni jih hvaležno sprejemajo. Ponujamo jim iluzije, v katere želimo verjeti, in oni verjamejo skupaj z nami. Postopoma pa se preselijo v stvarni svet, v zmedo, ki jo ustvarjamo iz dneva v dan. Naš status vsemogočnih bogov se sesuje pod pezo resnice. Otroka ne poznamo več in z njim tudi ne sveta, ki mu je blizu.

In kljub pomembnejšim vprašanjem se zadržujemo pri nepotrebnem in neizrečenem: Ali je pop literatura škodljiva? Ali poneumlja in spreminja otroke v »mekdonaldizirane mutante« (izraz je sposojen pri Vladu Žabotu)? Trdim, da nikakor ne, saj otroci berejo bistveno premalo, da bi jim pisatelji lahko škodovali. Pa še tiste redke firbce, ki vtaknejo nos med knjige, že v prvem letniku srednje šole čakajo najprej Homer, nato Dante, Kafka, Camus in bog se usmili še preostanek, ki poskrbi za krivo generacijo bralne kulture. Nazadnje pa tako ali

tako vsi končamo kot strastni in zavzeti bralci rumenega tiska.

Zatorej bog živi pop literaturo in vse njene cvetke.

Maja Logar:

Podatki o največkrat izposojenem gradivu v Mariborski knjižnici so bili zbrani ob povabilu urednice revije *Otrok in knjiga* Darke Tancer-Kajnih k debatni kavarni o pop mladinski literaturi. S svojim deležem smo želeli izrisati podobo stanja za določeni časovni in krajevni prostor ter izpostaviti naslove in avtorje književnih del, po katerih so naši mladi bralci najpogosteje posegali.

Ker je Mariborska knjižnica največja slovenska splošna knjižnica, ki ima v svoji mreži 19 enot z bibliobusom in pokriva območje mariborske občine ter 15 okoliških občin, je bilo seveda nekaj pomislov, kako pridobiti najbolj verodostojno sliko. Tudi zato, ker so naše knjižnice zelo raznolike, bivajo v raznoterih mestnih in primestnih okoljih, so specifične po strukturi uporabnikov (enote za mlade bralce, enote za odrasle uporabnike, kombinirane enote) in glede na to nosijo s seboj premnoge posebnosti. Tako sva se s kolegico Dragano Lujčić, ki mi je izpise pomagala izdelati, odločili, da za predstavitev izberemo podatke za celotno mrežo Mariborske knjižnice, ki vse te drugačnosti združuje in tako omogoča vpogled v stanje za obsežni del štajerske regije, ki ga naša knjižnica pokriva.

Navedeni seznam je zgolj posnetek trenutne situacije o izposoji fonda za mlade bralce in ne vključuje dodatnih primerjav in vrednotenja rezultatov.

Podatki o frekvenci izposoje knjižnega gradiva so pridobljeni iz programa COBISS/IZPISI, upoštevano pa je obdobje od 1. januarja do 21. oktobra 2003.

Ob razgrinjanju podatkov o največkrat izposojenem gradivu sledimo raz-

mejitvam knjižnega fonda za leposlovje, ki v slovenskih mladinskih knjižnicah pri postavitvi leposlovja upoštevajo tri stopnje in posebno skupino za ljudsko slovstvo: C – leposlovje za otroke do 9. leta starosti; P – leposlovje za mlade bralce od 10.–12. leta starosti; M – leposlovje za mlade bralce od 13.–15. leta starosti; L – ljudsko slovstvo.

Ob tem za vsako skupino predstavimo najprej:

- frekvenco izposojenega gradiva za slovenska leposlovna dela,
- frekvenco izposojenega gradiva za celotni izbor leposlovnega knjižnega gradiva (ki vključuje domača in tuja književna dela).

Izpisi so izdelani za trideset največkrat izposojenih del, vendar iz vsake skupine navajamo po pet prvih. V skupne sezname domačih in tujih mladinskih literarnih del zaradi preglednosti in nam zanimivih predstav posebej umestimo še slovenske avtorje.

Skupina knjig z oznako C, ki je namenjena otrokom od predšolskega obdobja do 9. leta starosti, je izbor knjig slovenskih avtorjev zapisala tako:

1. Pavček, Tone: *Juri Muri drugič v Afriki*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. – (Cicibanov vrtljak), (Velike slikanice)
2. Muck, Desa: *Anica in Jakob*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002. – (Anica)
3. Muck, Desa: *Anica in športni dan*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002. – (Anica)
4. Muck, Desa: *Anica in zajček*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002. – (Anica)
5. Muck, Desa: *Anica in grozovitež*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002. – (Anica)

Med avtorje, ki se v tem seznamu večkrat pojavijo, so se umestili še Kaje-tan Kovič, Svetlana Makarovič, Primož Suhodolčan in Urša Kremlj.

Če ostanemo še vedno pri najmlajših in priključimo slovenskim še tuje avtorje, štejejo med najpogosteje izposojena dela:

1. Gréban, Quentin: *Pika Pikapolonica*. Ljubljana: Epta, 2001
2. Loupy, Christophe: *Daj mi poljubček*. Ljubljana: Epta, 2001
3. Hest, Amy: *Ali se ne počutiš dobro, Poldek?*. Ljubljana: Epta, 2001
4. Jeram, Anita: *Zajčkova knjiga pravljic*. Ljubljana: Epta, 2002
5. Hill, Eric: *Pikijeve zgodbe za lahko noč*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999

Med slovenskimi avtorji se Tone Pavček na ta izpis umesti dvanajsti, Desa Muck pa štirinajsta, petnajsta in potem s svojimi naslovi Anice še nekajkrat. Od tujih avtorjev se v tem krogu visoko pojavijo še Marcus Pfister, Hana Doskočilova, Astrid Lindgren.

Gradivo, ki ga opredeljujemo s starostno stopnjo P in je namenjeno bralcem od 10. do 12. leta, se, če upoštevamo slovenske avtorje, na območju Mariborske knjižnice razvrsti v naslednjem sosledju:

1. Gluvič, Goran: *Fantje, žoga, punce*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. – (Knjigožer)
2. Vidmar, Janja: *Hiša groze*. Ljubljana: Karantanija, 2000. – (Najhit: zbirka uspešnic za najstnike)
3. Muck, Desa: *Blazno resno o šoli*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000
4. Prežihov Voranc: *Solzice* (rezultat je seštevek različnih izdaj, natisov in ponatisov istega naslova)
5. Suhodolčan, Primož: *Kolesar naj bo!*. Ljubljana: Karantanija. – (Krtek: sodobni avtorji za sodobne otroke) (upoštevani sta izdaji iz let 1997 in 1999)

Visoko in nekateri večkrat se v tem izboru pojavijo še Nejka Omahen, Peter Svetina, Matjaž Pikalo in Bogdan Novak.

Izpis vseh avtorjev v skupini P po frekvenci izposojenosti v sam vrh umešča vse štiri dele Harryja Potterja:

1. Rowling, Joanne K.: *Harry Potter. Ognjeni kelih*. Ljubljana: Epta, cop. 2001
2. Rowling, Joanne K.: *Harry Potter. Jetnik iz Azkabana*. Ljubljana: Epta, cop. 2000
3. Rowling, Joanne K.: *Harry Potter. Dvorana skrivnosti*. Ljubljana: Epta, cop. 2000
4. Rowling, Joanne K.: *Harry Potter. Kamen modrosti*. Ljubljana: Epta, cop. 1999
5. Knister: *Mala čarovnica Lili. Skrivnostna mumija*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000. – (Mala čarovnica Lili; 3)

Večkrat se v ta seznam umestijo Hortense Ullrich, Jacqueline Wilson in Thomas Brezina, od naših avtorjev pa je Goran Gluvić zasedel trinajstico in Janja Vidmar štiriindvajsetico.

Med leposlovnimi deli, ki jih opredeljuje najvišja starostna skupina mladih bralcev – M, se slovenski avtorji razvrstijo v naslednjem sosledju:

1. Muck, Desa: *Lažniva Suzi*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1977. – (Knjigožer)
2. Muck, Desa: *Sama doma*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. – (Knjižnica Sinjega galeba; 307)
3. Vidmar, Janja: *Stvor: najstniška grozljivka*. Ljubljana: Karantanija, 2002. – (Najhit: zbirka uspešnic za najstnike)
4. Sivec, Ivan: *Noč po mega žuru*. Ljubljana: Karantanija, 2001. – (Najhit: zbirka uspešnic za najstnike)
5. Sivec, Ivan: *Finta v levo: izpoved mladega zapornika*. Kamnik: Ico, 2002. – (Tabu; št 1)

Med večkrat ponovljenimi se med prvimi tridesetimi pojavijo že omenjenimi avtorji, pridružijo se jim še Nejka Omahen, Bogdan Novak, Neli

Kodrič Filipić, Darja Hočevar in Marija Vogrič.

Izpis iste postavitvene stopnje M za vse vključene avtorje postavlja na dvanajst prvih mest knjige R. L. Stine iz zbirke Kurja polt in Soba nočne more, takoj za njimi sta obe že omenjeni knjigi Dese Muck na trinajstem in štirinajstem mestu in zelo blizu, na šestnajstem, najstniška grozljivka Janje Vidmar. Od tujih avtorjev naj omenimo še Cathy Hopkins, Philipa Pullmana, Marliese Arold.

Postavitvena skupina L združuje v mladinskih knjižnicah celotno slovstveno folkloro, pripovedi, pravljice, povedke, legende, pesmi, uganke, reke in pregovore.

Publikacije, ki prinašajo slovensko ljudsko slovstvo, so se v izbranem času tako umestile:

1. *Slovenske ljudske pravljice*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999. – (Cicibanov vrtljak)
2. *Hvaležni medved: koroška pripovedka*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. – (Knjižnica Čebelica; 393)
3. *Babica pripoveduje: slovenske ljudske pripovedi*. Ljubljana: Mladinska knjiga. – (Deteljica) (vključeni vsi natisi in ponatisi)
4. *Kako je Pavliha kukca prodal*. Ljubljana: Slovenska knjiga, 2002. – (Slovenske ljudske)
5. *Kurent*. Ljubljana: Slovenska knjiga, 2001. – (Slovenske ljudske)

V izpisu prvih tridesetih se visoko pojavijo še *Slovenske narodne pravljice*, *O pastirčku in debeli uši*, *O pustu in zakletem gradu*, *Krčmanove pravljice*, *Zlatorog* in *Kvinte kvante: izštevanke, zbadljivke, šaljivke*.

Vse knjižno gradivo, umeščeno k ljudskemu slovstvu, vključuje v vrh v večji meri še vedno slovenska dela in zelo visoko publikacije iz zbirke Deteljica (*Lonček, kuhaj*, *Čudežni mlinček*, *Mamka Bršljanka*), *Pripovedke iz Tisoč in ene noči* in *Najlepše antične pripo-*

vedke. Med prvimi petimi se izpišejo naslovi:

1. *Stare grške bajke*. Ljubljana: Mladinska knjiga. – (Zlata ptica) (v izboru so upoštevani vsi natisi in ponatisi)
2. *Slovenske ljudske pravljice*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999. – (Cicibanov vrtiljak)
3. *Zajček sivi nagajivi: otroške ljudske pesmice o živalih*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000. – (Velike slikanice)
4. *Hvaležni medved: koroška pripovedka*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. – (Čebelica; 393)
5. *Babica pripoveduje: slovenske ljudske pripovedi*. Ljubljana: Mladinska

knjiga. – (Deteljica) (vključeni vsi natisi in ponatisi)

Pregled največkrat izposojenih mladinskih literarnih del v Mariborski knjižnici za precejšen del preteklega leta kaže, da so podatki kljub svojemu ponavljajočemu razvrščanju v skupine zanimiv odraz stanja. Hkrati odslikavajo bralni okus in potrebe mladega bralstva in sočasno vznemirjajo z odstiranjem mnogih tem in področij, ki bi jih bilo smiselno razvijati in nadaljevati, da bi tako potrdili slutnja in predvidevanja, da bi iskali odgovorov na vprašanja in načrtovali ali usmerjali prizadevanja, naravnana k mladim bralcem.

40. IN 41. MEDNARODNI SEJEM OTROŠKIH KNJIG V BOLOGNI

V času od **2. do 5. aprila 2003** je bil v Bologni že 40. mednarodni sejem knjig za otroke. Dotlej največje število avtorjev (2779) ni prineslo bistvenih novosti, prej ponavljanje utečenih likovnih rešitev z opaznimi globalizacijskimi težnjami. Mednarodno uveljavljeni člani žirije so izbrali 85 avtorjev iz 66 držav za razstavo »Fiction« in 41 avtorjev iz 36 držav za »Non Fiction« razstavo. Razstavo domišljjskih ilustracij so dopolnjevale predstavitve Ivana Gantscheva, Kvete Pacovske in Lisbeth Zwerger, ki so že več kot desetkrat sodelovali na sejmu. Na razstavi stvarnih ilustracij so bila prikazana dela avstralskega umetnika Roberta Ingpena, ki je leto poprej doživel na sejmu izjemen uspeh. Podeljenih je bilo tudi manj nagrad kot običajno, in sicer ena za domišljjske ilustracije (Raymond Queneau: *Vaje v slogu*. 71 ilustr., grafično oblikovanje Raymond Stoffel. Gallimard Jeunesse, Pariz), ena za stvarne ilustracije (Do-

minique Gausse: *Jean Moulin in tisti, ki so rekli ne*. Ilustr. Alain Mounier. Mango Jeunesse, Pariz) ter tri častna priznanja.

Uvodni del razstave »Fiction« je pripadel **Quentinu Blakeu**, angleškemu ilustratorju, ki je 2001 prejel Andersenovo nagrado za življenjsko delo. Začetek razstave »Non Fiction« so predstavljala dela Angleža **Alana Marksa**, ki je prvi prejel novoustanovljeno nagrado za poučno/znanstveno ilustracijo. Oba avtorja sta oblikovala tudi naslovnici za kataloga in prispevala vanju zanimiva razmišljanja o ilustraciji nasploh in posebej o svojem ilustratorskem delu.

Ker so na bolonjskem sejmu avtorji predstavljeni po abecednem redu in ne po državah, kot je značilno za BIB v Bratislavi, je bilo nacionalni karakter ilustracij moč razbrati le ob njihovem zamudnem in natančnem ogledovanju. Po pestrosti in originalnosti ilustratorskih izrazov in pogostimi jasno prepo-